

Lausunnon antaminen Valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2025-2032

Khall 19.12.2023 § 467
595/08.00.00/2023

Valmistelija

Kunnanjohtaja Timo Kurula, puh. 040 595 7597

Valtion väylävirasto on pyytänyt Kittilän kunnalta lausuntoa 22.12.2023 investointiohjelmasta koskien väyläverkkoa vuosille 2025-2032.

Väylävirasto pyytää tarkastelemaan investointiohjelman luonnosta erityisesti seuraavien kysymysten kautta:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?
2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?
3. Miten muuttaisitte investointiohjelmää Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?
4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?
5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?
6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmää?

Kittilän kunta antaa seuraavan kaltaisen lausunnon:

1. Investointiohjelmassa tulisi huomioida laajemmin Pohjois-Suomen tulevaisuuden kehitysnäkymät ja siihen liittyvät investoinnit. Lapin kauppakamarin julkaiseman selvityksen mukaan pohjoisen rajat ylittävän alueen investointipotentiaali on jopa 187 mrd vuoteen 2035 saakka. Valtaosa hankkeista liittyy vihreään siirtymään.

Selvityksen mukaan Pohjois-Suomi nousee potentiaalisten investointien luvuissa ensimmäistä kertaa lähes Pohjois-Ruotsin rinnalle 76 miljardin potentiaalilla. Pohjois-Ruotsin osalta selvityksen tuloksena on 78,4 miljardin investoinnit, joista suurin osa on vahvistettuja, kun Pohjois-Suomessa painottuvat suunnitteluvaiheessa olevat hankkeet.

Väyläverkon investointiohjelmassa tulee huomioida tämä kehitys, koska näiden investointien toteutuminen edellyttää myös väyläverkoston investointeja Lapissa ja Lappiin suuntautuvissa yhteyksissä.

2. Vaikutusten perusteista: Elinvoiman tukeminen infran myötä. Lapissa erityisperuste pitkät välimatkat. Viittaamme kohdan 1 vastaukseen.

3. Valtakunnallista rataverkkoa tulisi kehittää koko valtakunnan tarpeita ajatellen huomioiden myös Lapin alueen investointien ja kilpailukyvyn mahdollistaminen sekä Suomen huoltovarmuus. Lisäksi Lapissa maantieverkoston pääväylissä on huomattavan paljon korjausvelkaa ja tämä haittaa koko Lapin kehitystä. Perusteluina ovat maantieteellisten muutosten vaikutus (Nato), Puolustusvoimien liikkuvuuden edistäminen, Norjan ja Ruotsin yhteyksien merkitys, lisääntyvä kaivosteollisuus ja muut elinkeinoelämän hankkeet sekä liikenteen sähköistyminen. Näiden kaikkien näkökulmien osalta on tärkeää investoida poikittaisyhteyksiin Kittilä-Inari ja Kittilä-Sodankylä.

4. Investointiohjelman laatimisprosessissa olisi hyvä järjestää alueellisia tilaisuuksia, jotta Suomen eri maakuntien tilanne ja kehitysnäkymät nousisivat esille. Investointiohjelman seurannan kannalta olisi hyvä Traficomien verkkotietopiste.fi –palvelun laaja ja reaaliaikainen käyttö.

5. Lisäksi Kittilän kunnalle tärkeitä kohteita ovat esimerkiksi Kittilän – Levin välinen kävely- ja pyörätie(kt79) sekä Kittilän keskustaaajaman saneeraus (kt79). Lisäksi Traficomien rahoitus kuntien kevyen liikenteen väylien hankkeisiin tulisi turvata kestävä liikunnan edistämiseksi. Kittilässä tämä tukisi Kirkonkylällä myös Pakatin kevyen liikenteen väylän rakentamista.

Tien numero 5 jatkaminen Sodankylästä Kittilään ja edelleen Muonioon, eli tie nro:t 80 ja 79 luokituksen nosto edistäisi vaikuttavuutta, koska tuleva Ikkarin kaivos tulee olemaan suuren luokan kaivos ja sijaitsee Kittilän ja Sodankylän kunnan rajalla. Kittilä – Sodankylä tien luokituksen nostaminen on välttämätöntä. Kittilässä on runsaasti huonokuntoisia sorateitä, joista yksi on Köngäs –Tepaston tie kaivaten myös nopeasti toimenpiteitä. Tuemme Kolarin radan sähköistämistä ja esitämme ottamista varauksiin poikittaisen ratayhteyden rakentamisen Kolarista Leville tulevaisuudessa.

6. Perusväylien saneeraukseen tulisi ohjata enemmän määrärahoja. Pohjoinen Suomi, etenkin Lappi, jää vähälle huomiolle rahoituksia suunniteltaessa, vaikka Lappi on kansainvälinen ja kehittyvä alue Pohjois-Kalotilla.

Kittilän ja Inarin kunnat ovat esittäneet kiitoksensa siitä, että tie nro 955 on otettu Väyläviraston ohjelmiin toimenpideselvityksenä. Tavoitteena tulee olla tieluokituksen nostaminen. Teillä on tieto tien kunnosta ja myös tietoa tien merkityksellisyydestä: Mahdollisuutena olla tärkeä osa kansainvälistä väylää Norjan Jäämereltä Länsi-Lapin kautta Ruotsiin ja Eurooppaan, luonnollisesti tie palvelisi myös Suomen elinkeinoa. Venäjän reitin sulkeutuessa tämä lisää tarvetta Suomen kautta tapahtuvalle tavaraliikenteelle. Matkailullisesti tie avaa uuden mahdollisuuden erityisesti kiertomatkailulle, yhdistämällä Länsi-Lapin- Kittilän- Inarin-Norjan- ja esim. Saariselän kohteet. Tämä palvelee erityisesti kansainvälistä bussimatkailua ja lentomatkailijoita, jotka voivat hyödyntää alueen kahta lentoasemaa. Lisäksi kiertomatkailu kohdistuu pääasiassa kesäaikaan, jolloin sen taloudellinen vaikuttavuus korostuu. Tie on itsessään nähtävyys, pitkä täysin erämainen väylä. Tämä luo tien välittömään ympäristöön uutta matkailuelinkeinotoimintaa. Myös tien merkitys saamelaistienä on tärkeä.

Tien merkitys yleisen huoltovarmuuden kannalta on selkeä, nyt ollaan pelkästään Nelostien varassa. Keskusteluissa on noussut esille tien merkitys sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta. Lappi tulee olemaan jatkossa alue, jossa muun muassa sotilasliitto NATO järjestää harjoituksia ja kalustoa on pystyttävä liikuttelemaan, eikä teiden kunto saa muodostua esteeksi. Pohjoisen alueen geopoliittinen merkitys on muuttunut.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan ”*Hallituksen tavoitteena on, että Naton suunnittelu ja rakenteet sekä Suomen asemoituminen niihin tukevat mahdollisimman hyvin Pohjois-Euroopan turvallisuutta Itämereltä arktiselle alueelle.....Liikenneyhteydet Norjasta ja Ruotsista Suomeen on taattava, sillä tämä hyödyttää turvallisuutta, huoltovarmuutta ja kauppaa. Suomi edistää sotilaallista liikkuvuutta Euroopassa ja tukee EU:n sotilaallisen liikkuvuuden hankkeita.*” Nykyisen linjauksen mukaisesti [CEF 2023 Liikenteen sotilaallista liikkuvuutta koskevaa](#) rahoitusta myönnetään vain TEN-T verkolle.

Erityisesti sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiseksi, voi nopeastikin syntyä tilanne, jossa Levi-Köngäs-Hanhimaa-Pokka-Inari tiellä on merkittävä rooli. Jos tien perusparannuksen tulee perustumaan merkittävästi tien sotilaalliseen merkitykseen, nopeallakin aikataululla, niin mitkä ovat ne työkalut millä hankkeessa päästään eteenpäin suunnittelussa ja infrarakentamisessa? Tie on eri paikoin erilaisessa kunnossa kantavuudeltaan ja geometrialtaan?.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Kurula Timo
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hyväksyä edellä esitetyn lausunnon Kittilän kunnan lausunnoksi koskien Valtion väyläverkon investointiohjelmaa vuosille 2025-2032
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi esityksen ja kunnanjohtaja valtuutettiin tekemään tekniset muutokset lausuntoon. Pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa tämän asian osalta.